

Con Sáo Đồng

--- Vũ Nhị Linh ---

Trẻ thơ ở làng quê thường yêu thích con sáo đồng. Những con sáo thơ ngây, nhí nhảnh, gần gũi với những trẻ chăn trâu như những cánh diều quê.

Tháng ba, cây gạo đầu làng tôi thấp lửa hoa tưng bừng, từng đàn sáo ríu rít rủ nhau bay về. Con sáo sậu cái bạc má, cánh trắng đậu nhấp nhểnh trên vành tổ, quệt mỏ, cong đuôi, hót liến láu trong khi con sáo sậu đực đang bay đi, bay về bận rộn kiếm mồi.

Ở cuối lũy tre làng xào xạc gió đồng, là nơi trú ngụ của lũ sáo mỏ ngà, sáo mỏ vàng. Ôi những con sáo đã từng chao liệng trong giấc mơ tôi, với những trưa hè gối đầu lên áo vo tròn, nằm dưới bóng tre nghe eo óc tiếng gà xóm vắng, thoảng thơm mùi lá cơm xôi.

Buổi trưa ấy, tôi đang thả trâu ngoài bãi đồng rồi đi thơ thẩn dọc bờ tre làng, bỗng nghe tiếng sáo con mới nở kêu líu ríu. Nhìn lên một ngọn tre cao gió lay lắt lư, tôi chợt thấy thấp thoáng một tổ sáo tròn xinh núp dưới bóng lá rườm rà. Cái tổ nằm giữa hai nhánh tre đâm ra từ một mấu đốt ở ngọn tre. Với thói quen leo trèo của trẻ con nhà quê, tôi quặp chặt hai bàn chân vào gốc tre, hai tay ôm bám chặt phía trên thân cây, rồi co dần người trèo lên ngọn. Tôi ngắm nghía tổ sáo kết bằng những cuống lá khô, gân lá xác mỏng như mạng nhện, những mấu rơm mục cùng với những lông tơ gà mà đôi vợ chồng sáo đã cần mẫn tha về. Chúng dùng mỏ xếp đặt kết cấu với nhau bằng dãi sáo nhả ra, tạo thành cái tổ tròn xinh, tường như có đôi bàn tay của con người đang gài một cách khéo léo. Nằm lọt thỏm trong lòng tổ là ba con sáo non chưa vỡ bọc cứng, da mép trắng dày, thân cánh trần trụi da thịt. Chúng ngóc cổ gầy ngẳng thờ phập phồng, mỏ há hốc. Kêu ríu rít đòi mớm mồi. Tôi chạnh nghĩ: Có lẽ đôi sáo bố, sáo mẹ mãi đi kiếm mồi. Nhớ đến bài học đạo đức: "Không nên phá tổ chim" của thầy giáo trường làm giảng dạy, tôi đã để nguyên cái tổ ấm với ba con sáo non ríu rít sum vầy, không nỡ bắt về nuôi.

Nhưng rồi đến xế chiều, trời bỗng tối sầm, mây đen kéo đến, giông gió nổi dậy cuốn lá tre bay tới tấp. Tôi vội dắt trâu vào đứng dưới lùm tre. Gầm trời rộn vang tiếng sấm mưa rào lộp bộp rơi. Chợt nghe tiếng sáo non kêu ríu rít ở gốc tre sau chân tôi đứng, quay lại nhìn, tôi thấy một con sáo non

đang run rẩy với đôi cánh vẫy vội kêu cứu. Đó chính là con sáo bị rơi từ tổ ở ngọn tre. Tôi liền cúi xuống, mở hai bàn tay đón ôm lấy nó nhấc lên, bỏ vào túi áo mang về nhà nuôi. Ông nội tôi vót tre, dùi lỗ, làm cho tôi một cái lồng hình quả đào để nhốt sáo.

Hằng ngày, tôi chăm đi kiếm thức ăn cho sáo. Tôi tìm bắt những con dế mẫm béo bụng, chuyên gặm nhấm mầm khoai ở luống và những con châu chấu, bọ muồm ở các ruộng lúa, cho vào lọ đựng mang về. Ngoài ra, tôi bón cho sáo ăn thêm cơm và chuối tiêu chín, bẻ ra từng miếng nhỏ. Tối đến, tôi lấy cái rổ xinh của trẻ con chơi bán hàng, đem lót vào lòng rổ một ít cỏ khô, rơm vụn để ủ ấm cho sáo nằm. Khi con sáo đã mọc đủ lông cánh, tôi đem nhốt vào lồng, lấy một nhánh cây nhỏ khô có dáng cong queo, tôi đặt vào hai chén sứ nhỏ. Một chén đựng thức ăn cho sáo, một chén đựng nước uống.

Con sáo mọc đủ lông mượt mà, ngày một phồng phao lớn dậy với dáng đứng chững chạc, không còn vẻ non nớt, ấu trĩ của buổi sơ sinh, tiếng hót tự nhiên của nó ngày một rõ và gọn hơn. Đó là con sáo mỏ ngà được, đầu hơi to, đôi chân cao và bụ, vẩy chân khô ráp, mấy sợi lông ở gần hai lỗ mũi nó xòe dựng lên lất phất gió, trông ngộ nghĩnh như cái mào gà dorm đáng.

Thường ngày, tôi treo lồng sáo ở dưới lùm cây có bóng nắng loang đổ để lồng sáo không bị xuống mã. Mỗi bữa cho sáo ăn xong, tôi lau dọn sạch lồng, không để thức ăn rơi vãi, đề phòng kiến lửa bò đến thức ăn và đốt sáo. Tôi dạy sáo tập nói với những câu ngắn gọn được nhắc đi, nhắc lại nhiều lần như: "Nhỏ ơi! Có khách! Quạt lò!". Con sáo nhấp nhểnh đôi cánh cặp kè như chim câu ra ràng, nghiêng ngó đôi mắt nhìn tôi, rồi ghéch mỏ lên hứng thú cất tiếng hót nhại theo tiếng tôi dạy nói ngày một sôi hơn, thỉnh thoảng tôi lại mở cửa lồng cho sáo bay ra. Nhưng nó không bay xa, chỉ bay chuyền từ cành bưởi sang cành ổi ở vườn nhà tôi rồi sà xuống sân hoặc đậu vào vai tôi, để được bàn tay tôi vuốt ve trìu mến.

Một buổi sáng dất trâu ra đồng, tôi xách theo lồng sáo đặt ở bờ ruộng rồi mở cửa lồng cho sáo nhảy ra, tôi đặt nó lên lòng bàn tay mở ngửa chìa ra trước mặt. Con sáo ngơ ngác nhìn tôi và quay đi, quay lại. Chợt thấy một đàn sáo đồng ríu rít bay qua, nó liền nhún chân vỗ cánh vút lên cao bay theo đàn sáo. Tôi ngơ ngàng đứng nhìn theo cho đến khi con sáo tôi nuôi chỉ còn là một chấm đen rồi bỗng tan biến vào màu xanh da trời. Có lẽ trong khoảnh khắc vừa qua, con sáo tôi nuôi nhìn thấy đồng loại của nó tung cánh giữa khoảng không gian rộng lớn so với khoảng không gian nhỏ hẹp của cái lồng không đủ cho con sáo nhảy nhót tung cánh nên nó đã bay đi theo đàn sáo vừa qua, dù nó là con sáo quen sống gần người đã được tôi thuần hóa. Phải chăng đó cũng là khát vọng thường tình

của loài chim.

Từ ấy, mỗi sớm mai dậy nhỏ cỏ, tưới cây cho luống hoa, chậu cảnh và bắt sâu cuốn lá si ở hòn non bộ trước sân nhà, sau đó ngồi vào bàn thưởng thức vị thơm ngào ngạt của chén trà sen nóng, ông nội tôi không còn cái thú được nghe tiếng sáo hát trong lòng như chào đón bình minh của ngày mới và gây thêm khoái cảm cho ông tôi trong buổi uống trà. Đi học hoặc đi chăn trâu về, tôi không còn được ham mê thích thú với việc dọn sạch lồng và chăm bón cho sáo ăn những con châu chấu một cách ngon lành.

Đến nay, tuy đã ở tuổi trưởng thành, cứ mỗi lần đi xa, về gần, nhìn thấy những con sáo bay liệng đó đây trên đồng làng, lòng tôi lại nhớ đến con sáo đã từng gắn bó với tuổi thơ, tôi càng mến yêu những con sáo đồng thường đậu ngất ngểu trên sừng trâu đang kéo bừa hoặc nhảy theo bước chân trâu kéo cày để kiếm giun, dế, sâu, bọ ở những luống đất mới cày xới. Những "con sáo sang sông"... mang theo tình người gửi gắm vào khúc dân ca của quê hương muôn thuở.